List 50. Tečaj LI.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 15. decembra 1893.

Politiški oddelek.

Strašenje z nemškopoljsko zvezo.

V zadnji naši številki smo objavili izjavo slovenskih poslancev ostalih v Hohenwartovem klubu. V tej izjavi pravijo, da izstopijo iz tega kluba, ako vlada ne izpolni nekaterih slovenskih teženj. Natančneje se tiste težnje v dotični izjavi ne navajajo, iz nje niti ne izvemo, so li tisti poslanci stavili vladi kake določne zahteve in so le v obče kaj zahtevali za Slovence od vlade. Vsekako smo pa bili prepričani, da gospodje poslanci imajo trdno voljo izstopiti iz kluba, ako vlada ničesa ne stori.

Močno smo se začudili, ko je predzadnja „Südsteirische Post“ prinesla članek, v katerem naravnost trdi, da slovenski konservativni poslanci niso ostali v Hohenwartovem klubu zaradi tega, ker se nadejajo, da bi od vlade kaj dosegli, temveč samo zaradi tega, da preprečijo nemškoliberalnopoljsko zvezo. Še v nekako posebno zaslugo se gospodoma Klunu in Vošnjaku pripisuje njiju postopanje, da sta pripravljena vlado podpirati, ne da bi za to od vlade kaj zahtevala. Nesebičnost je pač lepa stvar, ali le tedaj, kadar se tiče koga sámega ali na interese narodove biti nesebičen, je pa pač po našem mnenji neodpustljivo, naj južnoštajarski list zavija kakor koli hoče.

„Südsteirische Post“ ima zveze s poslanci in torej ni čuda, če je vsakdo mislil, da je od njih naravnost dobila kak migljej, kako naj piše in tako pripravlja javno mnenje na to, da slovenski poslanci ostanejo v Hohenwartovem klubu, ako tudi ničesa ne dosežejo. V poslednji številki sicer stvar nekoliko oblažuje in trdi, da ni od nikoder dobila kakega migljeja. Nam se pač čudno zdi, da je tako odločno pisala, če ni imela zares nobenih podatkov od poslancev samih. Kako je pač mogla kaj tacega kar trditi, ko izjava poslancev samih, ki pač temu listu ni mogla ostati neznana, baš nasprotno trdi. Vedeti je morala, da poslance pred svetom postavi v kaj slabo luč.

Če je to res, kar „Südsteirische Post“ trdi, potem so pač tisti poslanci le slepili narod z izjavo. Pomenljivo je pa, da ta južnoštajarski list v poslednji številki svojih trditev ne prekliče, temveč se pritožuje, da ga niso prav razumeli, in da nikakor ni mislil, da slovenski poslanci v Hohenwartovem klubu popuste vse svoje prizadevanje, da bi za Slovence kaj dosegli. Priporoča le, da naj se vsaj konservativni slovenski listi ne prenaglijo, ker je pred vsem potreba ohraniti mirno kri. Sedaj pa ne gre za to, ali si slovenski poslanci v Hohenwartovem klubu še prizadevajo, kaj za Slovence doseči ali ne, temveč le za to, ali možje mislijo držati dano besedo v svoji izjavi, če ničesar ne dosežejo od vlade, ali pa klubu obrnejo hrbet. S tem se pa „Südsteirische Post“ ne bavi, da si je to jedro vsega vprašanja in so vse drugo le postranske stvari. To storiti, je „Südsteir. Post“ dolžna poslancem samim, ker je indirektno bila vender izrazila, da to ni resno, kar pravijo v svoji izjavi. Dolžni so pa tudi poslanci sami svoji časti, pa tudi svojim volilcem stvar pojasniti. S takim postopanjem pa je južnoštajarski list otežil delovanje poslancem, ako zares že nimajo kacih določnih poročil, da bode njih prizadevanje brezvspešno. Dokler ni „Südsteirische Post“ tega pisala, je pač vlada morala misliti, da gospodje poslanci nepremakljivo stoje na svojih terjatvah, da če se jim ne izpolnijo, izstopijo iz kluba, naj se tudi potem razruši. Sedaj se bode pa pač vlada mislila, da pretenja slovenskih poslancev ni zmatrati za resno in zatorej tudi jim ni treba ničesa dovoliti, ker v klubu ostanejo tako ali tako, čemu bi torej z oziranjem na Slovence dražili liberalne in nemškonarodne Nemce. Prevelike odločnosti vlada pač že poprej od slovenskih konservativnih poslancev ni pričakovala, sedaj jo bode še manj.

Kakor nekateri drugi vladi prijazni listi, tako tudi „Südsteirische Post“ straši Slovence in konservativce z nemškoliberalnopoljsko zvezo, ako se razruši Hohenwartov klub. Nam se pač dozdeva, da je to strašenje od več, ker taka zveza je že sedaj gotova. Nemški nacijonalci jej sicer še niso pristopili ali vlada jih danes ali pa jutri pritegne, če ji bodo potrebni proti Slovanom.

Hohenwartov klub jej ne more delati najmanjših

ovir v tej stvari. Zahteve Slovencev so pač tako neznatne, da jih vlada lahko izpolni, ako jej je na Hohenwartovem klubu kaj ležeče. Če pa vladi na tem klubu nič ležeče ni, potem se pa nanj nič ozirala ne bode in ne bode mogel najmanj vplivati na vladno politiko. Poljakom pa tudi najbrž na Hohenwartovem klubu ni dosti ležeče. Če pa jim je ležeče, bodeta pa Poljaka, ki sta v ministerstvu, že skrbela, da vlada izpolni želje slovenskih poslancev, ker je od njih odvisen obstanek kluba, kar konservativni pa tudi liberalni listi priznavajo. Konservativni klub je že za liberalce in Poljake naredil svojo dolžnost, ko je Taaffejevo volilno reformo pokopal, sedaj ga pa ne potrebujejo. Če se ne razbije, ga bodo pa po sili odrinili, da narede tako prostor za nemške nacijonalce, če poslednji baš drugače ne podpirajo vlade.

Mi bi sami bili zoper razrušenje kluba, ko bi klub imel zares še kako moč, kako svobodno odločilno besedo, pred vsem, ko bi bilo od njega pričakovati, da proti Windischgrätzu nastopi z isto odločnostjo, ko bode šlo za Slovane, kakor je proti Taaffeju, ko je glede spremembe volilne reforme šlo zoper Slovane, da je klub tak, da je od njega pričakovati, da ob odločilnem trenutju kakor jeden mož pojde v opozicijo, da prepreči kake nam škodljive vladne nakane. Klub pa nima tega svojstva, ker mnogi njegovi člani zmatrajo za svojo glavno nalogo le podpirati vlado.

Da se sedaj kmalu klub razbije, bi še vladi napravil morda kake neprijetnosti, ker zveza z nemškimi nacijonalci še ni dovršena in bi morda le vlada zadela na kake težave. Če jo bode pa le podpiral, jej bode pa s tem le omogočil bolje utrditi svoje pozicije.

Politično težišče je sedaj v naši državi volilna reforma. In baš v tej stvari se je pa Hohenwartov klub bil postavil na nam škodljivo stališče, ker so nekateri njegovi poslanci le na to mislili, kake so razmere v njih okrajih, ne pa na občne razmere, ozirali se le na koristi nekaterih stanov, ne pa na koristi ljudstva sploh. Jednako škodljivo bode delovanje tega kluba v volilni reformi tudi v bodoče, ker bodo ravno tisti elementi, ki so pripomogli vreči Taaffeja zopet imeli prvo besedo.

Če se bi pa zdaj kmalu klub razbil, predno priprave za volilno reformo dosti ne napredujejo, bi pa le demokratični elementi raznih strank utegnili močno vplivati na preustroj državnozborskega volilnega reda. Vlada se bode tembolj ozirala na te demokratične elemente, ako ne bode imela zanesljive opore v Hohenwartovem klubu za vse slučaje. Za Slovane pa more volilna reforma le na demokratični podlagi biti koristna.

Pred vsem je našim zastopnikom na Dunaji le gledati na to, da proti volilni reformi, kakeršne žele levičarji, pa tudi mnogi konservativci zbero vsaj tretjino zbornice. Tudi jim ni treba gledati, iz kacih elementov, da bode sestavljena ta tretjina, da bode le. Ko bode ta tretjina vkupe, potem se pa nam ni bati več nemškopoljske večine, ker ob volilni reformi se bode zrušila. Taka večina je pa vsekako mogoča, ako tudi mnogi poslanci, ki sedaj sede v Hohenwartovem klubu, dobe proste roke.

Z razrušenjem Hohenwartovega kluba se nemškopoljska večina nikakor ne utrdi, temveč le omaje. S sedanjim vodstvom mnogi levičarji niso zadovoljni. Jedini so največ zaradi tega, da delajo nekako protivesju konservativcem. Ko tega ne bode več treba, pa bode mej njimi se pokazal razkol, posebno demokratični elementi bodo začeli odpovedovati svojo pomoč. Nemški nacijonalci bodo tudi pripomogli, da se bode to razrušenje hitreje vršilo. Posebno volilna reforma se potem ne bode dala izvršiti. Z levičarsko volilno reformo bode pa tudi pokopana nemškopoljska večina in nevarnost bode odstranjena.

Politični pregled.

Državni zbor je nekoliko razširil zavarovanje proti nezgodam Zlasti bodo morali biti zavarovani službujoči pri železnicah. Nova poslava bode zaradi tega v korist službujočim, ker bodo ložje dobili kako odškodnino, če se poškodujejo, nego se jo dosedaj. Dosedaj je to bilo združeno z velikimi težavami, kajti če se je le nekoliko moglo dokazati, da je ponesrečenec sam kriv svoje nesreče, pa se mu ni nič dalo. To je že bilo običajno, da so krivdo izvračali na ponesrečenca. Po novi postavi bo to nekoliko drugače. — Zbor je pa dovolil tudi grajenje več železnic. Posebno se je mnogo govorilo o grajenju valsuganske železnice na Tirolskem. Tej železnici ugovarjali so nekateri poslanci, ker bodo na škodo Trstu, Benetkam pa v prid. Minister je pri tem tolažil tržaške poslance, da se zgradi nova železnica, ki bode Trst vezala z notranjimi deželami, ki bode v državnih rokah, da se bode vedno lahko oziralo na interese tega primorskega mesta. — V torek se je pa v zbornici poslancev začelo posvetovanje o izjemnem stanji na Češkem. Poročevalec manjšine je v dolgem govoru dokazoval, da je izjemno stanje neopravičeno, ker se bi bilo izhajalo tudi z navadnimi zakoni. Konec tega tedna se pa dovoli še vladi začasno pobirati davke, ker državni proračun ni rešen,

Deželni zbori so sklicani. Dolenjeavstrijski, štajarski, moravski in goriški se snidejo dne 19. t. m., kranjski in sleški dne 28 t. m, isterski in tržaški dne 3. januvarja, dalmatinski, gališki, solnograški, koroški, bukovinski in predarelski pa dne 10. januvarja, zborovali bodo nekateri deželni zbori do srede februvarja, še le koncu februvarja se zopet snide državni zbor.

Slovanska koalicija. — Poljaki na vso moč odganjajo Rusine, da se ne pridružijo slovanski koaliciji in se baš sedaj pogajajo ž njimi. Kakor se govori, da poljski trud ne bode zastonj. Rusini baje niso popolnoma zadovoljni z mladočeškim vodstvom in upajo več doseči, ako ostanejo v tesni zvezi s Poljaki. Dalmatinski poslanec Klaić si baje prizadeva slovansko koalicijo pregovoriti k zmernemu postopanju, da se omogoči, s časom Poljakom pristop. Misel je jako dobra, ali le to se bojimo, da bodo Mladočehi jo spridili s svojim pretiranim rusofilstvom, in ker bodo vsekako hoteli biti vodje. Mladočeškemu vodstvu se pa Poljaki ne bodo marali podvreči.

Nemškonarodni poslanci sedaj cincajo in ne vedo, kaj bi storili. Vladi se nečejo pridružiti, v opoziciji pa tudi ne marajo biti. Čakajo menda tega, da nemški konservativci obrnejo vladi hrbet, potem se pa bodo oni koaliciji pridružili, ko bodo potrebnejši postali. Nam se pač dozdeva, da bodo še dolgo čakali. Nemški konservativci, kolikor jih je sedaj v Hohenwartovem klubu, se preveč v narodnem pa tudi v gospodarskem oziru strinjajo z liberalci, da bi jih sedaj popustili.

Kako naudušeni so mnogi konservativni listi za zvezo z liberalci, če tudi so nedavno trdili, da liberalizem je seme satanovo.

Razširjenje volilne pravice. Vprašanje o razširjenji volilne pravice bode še dolgo vznemirjalo politične kroge. Stvar pa postaja precej nevarna in je precej verojetno, da nemški liberalci dosežejo svoj namen. Gotovo, da jih bodo podpirali nemški konservativci, ker se boje, da zgube vse svoje mandate, ako bi tudi višji stanovi volili v kmetski skupini. Dosedaj so res navadno zatrjevali, da imajo narod na svoji strani, v resnici je pa bilo to le pesek v oči. Večina naroda zanje prav nič ne mara. Sedanji volilci jih pač volijo, ker jim vedno obetajo, da bodo dosegli cenejšo šolo, drugi stanovi se pa na cenejšo šolo ne dajo vjeti. Sedanji nemški konservativci se ravno tako vzdržujejo le umetno, kakor nemški liberalci in je v njih skupnem interesu, da podpirajo drug druzega. Pa tudi o čeških poslancih se ne ve, kako bodo glasovali. Na Češkem in Moravskem je neka agitacija mej kmeti proti temu, da bi delavci volili v kmetski skupini, ker bi potem večkrat kmete majorizovali. Te dni se je neko češko društvo izreklo, da naj se za delavce osnuje posebna skupina, torej prav v zmislu nemških liberalcev. Pri tacih razmerah je lahko mogoče, da volilna reforma utrdi gospodstvo Nemcev in Slovani se bodemo kesali, ko bode že prepozno

Italija. — Kralj ni potrdil ministerstva, kakor je je Zanardelli sestavil Govori se, da največ zaradi tega ne, ker bi bil imel v ministerstvu biti neki strasten irendentovec, torej velik nasprotnik laške zaveznice Avstrije. — Sedaj je naročil kralj Crispiju sestaviti nov kabinet. Crispi se je lotil dane mu naloge.

Bolgarija. — Zadnje čase prinesle so razne novine vest, da so v Sofiji zaprli nekega Ivanova, ki je nameraval atentat na kneza Ferdinanda. Ivanov rodom Bolgar je utekel iz bolgarske vojske in stopil v rusko vojsko. Tam so ga menda gotove osebe nagovorile, da naj umori Koburžana. Ta se je temu nasvetu udal in se podal pred 14 dnevi, ko se je vršil v Sofiji slovesni pogreb Aleksandra Batenberžana, tja z namenom ondi se mudivšega kneza Ferdinanda umoriti. Ta naklep se je pa na pristojnem mestu pravočasno zvedel in Ivanova spoznali so na železnični postaji in ga prijeli. Z več stranij se pa tudi zatrjuje, da na tem ni pičice resnice in da je cela bajka iz raznih nepoštenih ozirov izmišljena. — V ministerstvu zvršile so se nekatere premembe. Portfelj naučnega ministerstva je prevzel predsednik Stambolov.

Srbija — Gruič je sestavil novo ministerstvo tako le: predsedstvo, vnanja dela in vojno ministerstvo: Gruič; finančno ministerstvo: Vujič; notranja dela: Milosavljevič; pravosodje: Maksimovič; trgovino: Miloševič; javne zgradbe: Stankovič; nauk: Vesnič. Novo ministerstvo se je zbornici že predstavilo. V vladnem programu se naznanja, da misli vlada nadaljevati politični sistem prejšnega ministerstva in vladati v smislu zmernega radikalizma Dokičevega. Glede vnanje politike se bode nova vlada trudila, ostati v korektnem prijateljskem razmerji z vsemi državami. Radikalna stranka, ki vedno le želi, da bi Pašič postal ministerski predsednik, ni nič kaj zadovoljna z novim ministerstvom, vender pa je sklenila za zdaj novi kabinet podpirati, da se prepriča o njegovem delovanji. Sodi se, da novo ministerstvo ne bode dolgo na krmilu.

Francija. — Ministerska kriza je rešena. Po daljšem obotavljanji sprejel je vsejedno Casimir Perier nalogo sestaviti novo ministerstvo in je isto tudi srečno izvršil. Casimir Perier uživa v Franciji veliko zaupanje. Doslej je bil predsednik poslanske zbornice. Govori se celo, da bo prihodnjih volitvah kandidoval za republikanskega predsednika. Novi ministerski predsednik sam zmeren v vseh zadevah je oddal tudi druge ministerske portfelje samim zmernim možem. Kar se tiče vnanje politike, bo novo ministerstvo sledilo pota prejšnjega ministerstva, notranje pa bode njegovo postopanje zmerno. V svoji izjavi namreč poudarja novo ministerstvo, da bo vedno zoper ločitev cerkve od države, da ga bodo vodila demokratična načela in da se bode z vso odločnostjo bojevalo proti socijalističnim zahtevam. Glede vnanje politike se bode po izjavi novo ministerstvo držalo mirovne politike. Novo ministerstvo, oziroma tega mišljenje ni nič po godu radikalnim elementom v Franciji, tembolj pa vsem drugim, ki so zares vneti za blagor in srečo Francije. — Minolo soboto se je mej sejo zgodil v poslanski zbornici francoski nečuven atentat. Izmej poslušalcev vrgel je namreč nekdo iz druge galerije bombo, ki se je v zraku razletela in ranila do 100 ljudij več ali manj. Da se je razletela na tleh, prouzročila bi bila še večjo nesrečo. Predsednik zbornice Dupuy je pri tem dogodku, da si je zavladal v zbornici velik strah in zmešnjava, ostal miren, pozval poslance, da naj ostanejo na svojih sedežih, je zaukazal rediteljem, da naj izhodna vrata zapro. Pričela se je preiskava proti vsem poslušalcem, ranjence so odnesli v postranske prostore in jih obvezali in mej tem se je seja nadaljevala. Po seji se ministerski predsednik Casimir Perier zahvali poslancem, da so ostali mirni in vstrajni pri seji, vkljub nezaslišanemu dogodku. Preiskava na lici mesta je dognala, da je prouzročitelj atentata anarhist August Vaillant, katerega je samega močno ranilo. — Vsled tega atentata je zbornica sklenila jako ostre zakone zoper anarhiste. S temi zakoni se ima zadušiti anarhistično časopisje, so se določile trde kazni za tiste, ki širijo anarhistične spise in hujskajo k anarhističnim hudodelstvom. Tudi glede izdelovanja razstreliv so se izdali jako ostri zakoni.

Obrtnija.

Petrolej kot kurilo.

Petrolej je na razstavi v Čikagu zaslovel kot kurilo. Vse stroje so kurili le s petrolejem, katerega so dobivali po ceveh naravnost iz vrelca v Indiji. Po skušnjah na razstavi je petrolej cenejši za kurjavo nego premog in daje večjo vročino. Vročina je mnogo jednakomerneja, in tudi ne ostaje nobenega pepela ter ni nobenega dima. Ker ni treba odpravljati pepela je tudi manj ljudij treba pri strojih. V Zjedinjenih državah pripisujejo skušnjam v Čikagu velik pomen, ker je tukaj bila priložnost za najraznovrstnejše poskušnje, ki so se vse dobro obnesle.

V Čikagu so za vse kotle, elevatorje in parne kurilne priprave kurili le petrolej izimši ribiško in vrtnarsko razstavo. 52 parnih kotlov z 21675 konjskimi silami pride v poštev. Sozidali so dvanajst velikih napajališč, katere drže 12500 galon petroleja. Pod temi 52 kotli je 210 pršil za petrolej, katera prše sama petrolej v ogenj, kakor iz kake škropilnice. Zaradi tega je bilo pa potrebno za oskrbovanje kotlov na vsaki straži le 15 mož, dočim bi jih bilo potrebno najmanj 50, da so kurili s premogom. 133 ½ galone petroleja ravno toliko izda kakor tona premoga. Na dan se je porabilo 60.000 galon petroleja, kar je toliko izdalo, kakor 450 ton najboljšega premoga. Vsak dan bi torej bilo treba 30 vagonov premoga, da niso rabili petroleja, in bi bili morali potem še vsak dan odpeljati deset vagonov pepela in žlindre. Asekurančne družbe so se v Čikagu tudi prepričale, da nevarnost za ogenj ni baš prevelika, ako se rabi petrolej, če je vse prav narejeno.

*

Sicer pa petroleja za kurjavo ne rabijo le v Ameriki, temveč tudi v Rusiji in na Angleškem. Povsod so se poskusi dobro obnesli.

Posebno pripravno na čikaški razstavi je bilo, da so aparati imeli električne zaklopnice, da je nadzorujoči inžener vsak čas le malo pritisnil z nogo, pa so se zaklopnice zaprle in petrolej ni več prihajal na ogenj. Veliko večjih tovarn v Čikagu je tudi že začelo kuriti s petrolejem in vse so z vspehi zadovoljne. Tudi v opekarnah že rabijo petrolej in zatrjujejo, da je opeka s petrolejem v dveh dneh prej dovolj žgana in je poleg tega mnogo boljša. S porabo petroleja se pri stroških prihrani za 35 %.

Tudi v Pittsburgu rabijo posebne železne fužine in tovarne petrolej za kurjavo in so z vspehom kaj zadovoljne. Vsled tega je manj pritožeb zaradi saj in dima. Italijanska vlada je poskusila na ladijah uporabljati petrolej za kurivo. S tem dosegla je naglejšo vožnjo. Upajo pa, da se dosežejo še boljši uspehi, ko se nekaj premene stroji, kar je potrebno, če se bode kurilo s petrolejem. Na oroyski železnici v Peruu so poskusili tudi rabiti petrolej. Ta železnica ima dva tiru. Na vsakega so dali jedno lokomotivo. Jedno so kurili s petrolejem, drugo s premogom in sta obe vozili vštric z isto hitrostjo. Jedna lokomotiva je parabila na angleško miljo 38·55 funtov petroleja, druga 79·30 funtov premoga.

Gosp. H. K. Lindsay je nedavno v Bostonu v nekem društvu veščakov govoril o kurjavi s petrolejem. Kakor je on dokazoval, jeden inžener lahko sam urejuje ogenj za dvanajst kotlov po 100 konjskih sila. Vročina je jednakomernejša. Zgubi se je ničesa ne, ker ni treba kurišča odpirati, kadar se pridene na ogenj, kakor pri premogu. Petrolej sam teče po posebni pripravi na ogenj.

Gotovo je, da bode petrolej imel velik pomen za kurjavo v bližnji bodočnosti. Povsod petrolej seveda ne bode izpodrinil premoga, ker je dvomljivo, da bi prišel cenejši. V tacih krajih, kakor v Ameriki in pa na Kavkazu pa še v nekaterih drugih krajih Rusije, kjer se bode dal petrolej napeljati v tovarne po ceveh, bode pač prišel mnogo cenejši od premoga. Baš pri kurivu se primeri, da včasih vožnja več stane, kakor blago.

Obrtnijske raznoterosti.

Učinek žage se podvoji, ako je tako vrejena, da reže navzgor in navzdol. Tedaj je pa treba žagovec neprestano potiskati naprej in ne sukati, kakor se to zgodi navadno pri naših navadnih žagah. Sedaj se dobivajo take priprave, ki se na vsaki žagi brez posebnih troškov lahko uredijo. Ker žaga, urejena na opisani način, dvakrat toliko nažaga, kakor navadna, zato opozarjamo naše žagarje na ta napredek.

Nov način konserviranja lesa so vpeljali na Angleškem. Les potopé v posodo, v kateri se nahaja razstopljen naftalin. Temperatura naftalinova je približno 80 C. Les ostane 2—12 ur v kopelji. Tak les se da izvrstno likati in je baje zelo trpežen.

Vpliv štrajkov v Angliji. Zadnji teden meseca oktobra niso iz pristanišč Hull, Grimsby in Goole odpeljali niti jedne tone premoga. Kaj tacega se ni prigodilo celih 50 let. Lani se je ta teden iz teh pristanišč izvozilo 48.779 ton. predlanskim pa 49 028 ton.

Kmetijstvo.

Škodljivci sadnega drevja.

(Dalje.)

Jako škodljiv je jabolčni predni molj (Finea malinella). Ta molj ima jednakomerno svetlosive zadnje peruti, sprednje so pa umazano bele z sivimi svetlimi resami. Gosenice tega metulčka imajo po 16 nog in se v velicih množinah v maji ali po juniji pokažejo po sadnjih drevesih, katere vse prepredijo. Te gosenice so kacih 20 *mm* dolge. Na obeh koncih so tanjše. Barve so umazano rumene, po hrbtu rujave, glavo in tilnik imajo črn.

Dorasle gosenice se zapredé in premené v rudečerumeno barvo. Ko izlete babice, pokladajo jajčika v lubje dreves. Še pred zimo se izležejo gosenice in pomladi začno takoj svoje škodljivo delo, ko se jame pokazovati listje. Na majhnih drevesih je najbolje, če škodljivce mečkaš in jih tako pokončavaš Na večjih drevesih pa seveda ne moreš tako do njih. Na večjih drevesih se pokončavajo s posebno bakljo. Drog oviješ na jednem koncu s tuljami ter pomočiš v petrolej in prižgeš. Če si nekoliko spreten na ta način pokončaš gosenice in njih gnezda. Nekateri priporočajo razna brizgalna sredstva. Ta sredstva se pa navadno ne obnesó, ker so gosenice majhne in jim tudi ne pridejo do živega, ker tekočina obvisi na spredenini.

Drugi nič manj škodljiv mrčes je jabelčar (Anthonomus pomorum). To je majhen hrošč, ki ima po sredi perut belorujavo prečno progo. Ti keberčki prezimijo pod zmrzlim lubjem ali pa na tleh ob deblu in že zgodaj zlezejo na drevesa, kakor hitro spomladi začno poganjati listi. Globoke luknje narede v še ne odprto cvetje, in vanj zležejo jajčica, iz katerih se izvale breznožne ličinke, ki razjedo cvetne organe, da se potem ne more narediti sad. Razvoj tega hrošča se hitro vrši. Iz jajca se v malo dneh izleže ličinka, ki dorase v štirinajstih dneh in se potem spremeni v bubo, iz katere se v jednem tednu izleže hrošč. Razširjenje tega škodljivca se s tem ovira, da se mu razrušijo njegova skrivališča. Star zamrl lub in mah naj se odpravlja z dreves. O cvetji naj se pogrne spodaj rjuha in rahlo veje stresejo, tako se jih večkrat lahko več nalovi, da se pokončajo. Še neodpadlo usahlo in zarujevelo listje naj se pobira in požiga.

Navadni jaboljčni molj (Blastodacna Hellerella) spada mej najnevarnejše škodljivce jabelčnih dreves. Ta molj je jako majhen z razprtimi peruti, meri jedva deset *mm* in se navadno prikazuje v velicih množicah. Predne peruti so rujavo sive, belo pisane, zadnje pa jednakomerno rujave z dolgimi risami, na temnih koncih sprednjih perut imajo nekaj povprečnih prog.

Ta majhen molj prikazuje se v juliji. Še manjša

gosenica zarije se po zimi globoko pod kakim popkom v lub drevesa in ondu prezimi. Pomladi se živi od mladih in cvetnih pecljev, v katere se zaje, ki seveda vsled tega usahnejo. Proti temu škodljivcu človek ne more dosti storiti. Pri mlajših drevesih se pač odstranijo poganki, v katere se je zajedel, pri večjih pa to ni mogoče. Tukaj morejo kaj storiti le tiči, na katere mora torej gledati sadjar.

Jabelčni zavijač (Corpocapsa pomonella) je jako nevaren jabolkom in hruškam. Ta metulj se težko loči od drevesnega lubja in ga je zatorej težko zasledovati. Njegove prednje peruti imajo sive in rujave proge in se svetijo, zadnje so rujavosive. Ta metulj leta v juniji in juliji in je razširjen po vseh delih sveta. Jajčice poklada na nezrela jabolka in hruške. V osmih dneh se iz jajčic izvale gosenice, ki se vdero v sad. V jednem meseci izleze iz sadu gosenica in zaleze pod odstopljen lub drevesa, kjer se premeni v bubo. Če pridejo te ličinke z zgodnjim sadjem v sadno shrambo, tu izlezejo in se v kakem kotu zapredejo.

Da se ta mrčes preveč ne razširi je dobro, če se zbira hitro odpalo črvivo sadje in daje prešičem, predno črvi izlezejo. Če rabi tako sadje za gospodarstvo, morajo se ličinke (črvi, gosenice) pokončati in odpadke primerno pokrmiti. Pa tudi s tem polovimo več tega škodljivca, če mu napravimo umetna skrivališča na drevesu. Stare cunje privežemo na drevesa in jih večkrat pregledamo, če se je vanje nabral kak mrčes, da ga pokončamo. Tudi je dobro če privežemo v sredi drevesa okrog debla slamnati pas, ter večkrat ogledujemo, če se je nabralo vanj kaj teh škodljivcev.

Zlatozeleni in rudeči jabelčar (Rhinchites auratus in Rhinchiles Bacchus) sta jako škodljiva rilčna hrošča. Oba se pokažeta že pomladi. Svoje škodljivo delo pa začneta še le v rožniku, ko ležeta svoje jajčica v mlado sadje. Ličinke izlezejo v sredo sadu, kjer se žive od pešek. Sadje potem prezgodaj odpade. Ličinke izlezejo potem iz sadu, kjer gredo v zemljo, kjer se spremene v bube.

Tega škodljivca s tem pokončaš, ako v maji ali juniji pod drevesa pogrneš rjuho in potem nanjo hrošče otresaš in jih potem pokončaš. To daje zares precej dela, ali je velike koristi. Razširjenje se pa tudi že s tem precej ovira, če se odpalo sadje precej pobira, da bube še nimajo časa izlesti. Tako nabrano sadje je najboljše, če se hitro živini pokrmi, najbolje prasičem.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Razpošiljanje krompirja po zimi. Vreče, v katerih misliš krompir poslati, namoči v mrzli vodi. Potem se dene krompir v vreče, ki se zopet polijejo z mrzlo vodo. V takih vrečah krompir ne zmrzne pri največjem mrazu. Led, ki se naredi po vreči, brani namreč mrazu do krompirja.

Vrane dobre pokončevalke mišij. Letošnjo pomlad je bilo posebno veliko mišij v Alzaciji. Pomladna moča jih je bila prisilila, da so v velikem številu prišle iz svojih lukenj. Vrane so jih pa kaj pridno pokončevale. Jedna sama jih je v kratkem po 12 pojedla.

Solčnično seme je dobra piča za perutnino. Kokoši, katerim se daje to seme, obilneje neso in dobe lepše perje, kar je posebne važnosti, če se kokoši mislijo pokazati na kaki razstavi.

Da kruh ne plesne, je baje dobro, če hlebce deneš, ko so spečeni v vrečo, katere se drži moka Vrečo zaveži. Dan predno kruh rabiš, ga vzemi iz vreče, malo poškropi z vodo in deni v klet. Na ta način se baje kruh več tednov ohrani.

Poučni in zabavni del.

Družba svetega Mohorja.

(Konec.)

Iz koledarja posnamemo, da ima družba letos vkupe 57.398 udov, nekoliko manj nego lani. Žalostno je, da vsled neugodnosti razmer se število udov v Lavantinski škofiji vsled uboštva se pomanjšalo za 1027 članov, dočim se je število udov v druzih škofijah povekšalo za 744. Mej ogerskimi Slovani se žal družba ne more razširiti. Vkupe ima 189 članov in se je baš lani število udov pomanjšalo za 22 udov. Čudimo se temu ne, ker madjarski pritisk ovira razvoj narodne zavesti mej ogerskimi Slovenci.

Z veseljem smo iz koledarja poizvedeli, da je dovršen družbin dom v Celovci, v kateri hiši ima sedaj družba svojo tiskarno. Mnogo ovir se je stavilo družbi, a z odločnostjo je odbor vse te ovire premagal. V ponemčenem Celovci stoji sedaj dom najbolj razširjene slovenske družbe. To mora ugodno vplivati tudi na narodno zavest vseh koroških Slovencev. Kak pomen bode imel ta dom za Slovence v Koroškem, je pač najboljši dokaz to, kako so se nemški celovški mestni očetje ustavljali temu podjetju. Kolikor je le bilo mogoče, so to podjetje ovirali.

Drugo leto izda „Družba sv. Mohora“ zopet šest knjig. Poleg že omenjenih velikih „Zgodeb sv. pisma“, katerih izide prvi snopič, in molitvenika „Krščansko Devištvo“, izide „Slovenski Živinorejec“, katerega je spisal Fran Dulár, okrajni živinozdravnik v Bosni. Slovenci se mnogo pečajo z živinorejo in po mnogih slovenskih pokrajinah je pač živinoreja glavni del narodnega gospodarstva. Zaradi tega je taka knjiga velike važnosti za gospodarje in gospodinje, pa tudi za hlapce in dekle, ki imajo pri živini opraviti. Če se pri živinoreji umno postopa, se mnogo več priredi, nego če se živino zanemarja in nepametno krmi, kar se žal le prevečkrat zgodi. Slovensko slovstvo ima sicer nekaj del o živinoreji, ali so postala že jako redka. Poleg tega so pa tudi že precej zastarela. Znanosti hitro napredujejo posebno prirodoznanske znanosti, ki so podlaga umnemu živinarstvu, kakor umnemu kmetijstvu sploh. Zato je pa naravno tudi živinoreja mnogo napredovala, ker je dobila v prirodoznanstvu zanesljivo podporo. Pa tudi slednje lete se pomnože skušnje, katere je treba uporabiti. Pa tudi v več

letih se razmere močno premene in je torej potrebno drugače urediti narodno gospodarstvo.

Sicer so pa druge knjige tudi dražje, ali po družbi sv. Mohora pa ljudje po ceni dobé knjigo. Ker je pa knjigo spisal živinozdravnik bo tudi vsekako večje vrednosti, nego bi jo bil kdo drugi, ker bode v njej gotovo tudi potrebnih navodil, kako se ohrani zdravje pri živini. To je posebno važno, ker na Slovenskem še ni obilno živinozdravnikov. Pisatelj je že znan udom družbe sv. Mohorja, ker je on spisal knjigo o živinozdravstvu, s katero je mnogo koristil slovenskim živinorejcem.

Družba sv. Mohora je tudi najprimerneja za izdajo tacih knjig, ker po njej pridejo v najširše slovenske kroge. v vsako še tako oddaljeno slovensko vas.

Gosp. prof. Martin Cilenšek pa nadaljuje svoje delo „Naše škodljive rastline“ v podobi in besedi. Drugo leto izide tretji zvezek tega jako koristnega dela. To delo je koristno gospodarstvu, zanimivo pa za vsacega. Brez poznanja rastlinstva umno kmetijstvo, živinarstvo in gozdarstvo ni mogoče. Posebno je potrebno poznati razne škodljive rastline, da se jih moremo varovati, oziroma se jih braniti.

Za zabavo bode pa skrbljeno s slovenskimi večernicami in pa s koledarjem. Družba ima že več primernih spisov za te dve knjige pripravljenih, več jih pa dobi, ker je razpisala darila po 35 gld. za šest krajših izvirnih povestic in po 35 gld. za štiri poučne spise raznega zapopadka.

Res veliko je udov te družbe, ali vender še ne tako da bi se več pomnožiti ne moglo. Če pogledujemo število udov po farah, se pri nekaterih zares kar čudimo velikemu številu, ali drugod je pa v tem oziru še marsikaj želeti. Tukaj se da še marsikaj storiti. Posebno ker se je po šolah že močno razžirilo znanje branja in pisanja, tudi ni več tistih ovir, kakor so bile v začetku družbinega delovanja. Mi zatorej te naše črtice o družbi sv. Mohora sklepamo z željo, da število udov drugo leto že doseže **60.000.**

Poučni in zabavni drobiž.

V Indiji je 280 milijonov prebivalcev. Od teh jih zna 6 % brati in pisati. 61 odstotkov se jih peča s kmetijstvom in živinarstvom, 15·43 % z obrtnijo, 8·87 z zemeljskimi in drugimi podobnimi deli. Drugi so v javnih ali zasebnih službah, trgovini in slovstvenih poslih

Šolski obisek v Zagrebu. Letos obiskuje v Zagrebu vse šole od otroških zabavišč do vseučilišča 8228 učencev in učenk. Lani jih je le 7259 hodilo v šolo. V otroška zabavišča hodi letos 451 otrok, 180 več nego lani, v ljudske šole hodilo je lani 3355, letos pa 3610 učencev in učenk. Višja dekliška šola usmiljenk je imela lani 298 in letos 1331 učenk. V preparandiji je bilo lani 253, letos pa 403 dijakov in dijakinj. V moški obrtni šoli je bilo lani 143 učencev, v ženski pa 264 učenk, letos je pa v moški 173 učencev in v ženski 439 učenk, v dekliškem liceji je bilo lani 139, letos pa 182 učenk. V gimnaziji sta bila lani 702 in letos 706 učencev, v realki pa lani 337, letos pa 378 učencev. V višji trgovski šoli je bilo lani 62, letos pa 37 slušateljev, na vseučilišči je bilo lani 410, letos pa že 438 slušateljev.

Umrl je v Belemgradu bivši učni minister v Garačaninovem ministerstvu Milan Kujundžič v 64 letu. V mlajših letih je bil profesor na veliki šoli in filozofični pisatelj. V vojski s Turki je bil baterijski poveljnik. Večkrat je bil predsednik skupščine, nekaj let poslanik v Rimu in učni minister. On je osnoval kot učni minister akademijo znanosti.

Čehi v Čikagu. Največ Čehov v Ameriki je v Čikagu, kjer jih biva sedaj kacih 65000. Nekateri so jako premožni in imajo že do četrt milijona dolarjev premoženja. Čehi v Čikagu so se skoro popolnoma udomačili, kajti nekateri stanujejo v tem mestu že po 30 do 40 let. Največ stanujejo na zapadni strani mesta, kjer se pogosto sliši češka govorica. Največ Čehov je krojačev, tesarjev in ključarjev. Pa tudi v druzih stanovih ne manjka Čehov, mej drugimi je v Čikagu 15 čeških zdravnikov in 10 odvetnikov, ki so vsi na dobrem glasu. Skoro polovico teh Čehov ima svoje hiše; katere so ukupe vredne že blizu 50 milijonov dolarjev. Po političnem prepričanji so skoro vsi ameriški Čehi demokratje. Nekaj nad 6000 je čeških volilcev. Več Čehov je v državni in mestni službi. V Čikagu izhajajo štirje češki dnevniki, 4 č. ški tedniki in jeden češki mesečnik ki imajo precejšnje število naročnikov, tako ima dnevnik Svornost, ki že izhaja 18 let nad 6000 in tednik Amerikan nad 14000 naročnikov. V Čikagu je 6 čeških telovadnic, več čeških šol in češko gledališče. Pa tudi mej večjimi trgovci, bankirji, pivovarji in drugimi večjimi podjetniki je več Čehov.

Novice.

— **Potrjen zakon.** Presvitli cesar je potrdil načrt zakona, ki ga je sklenil deželni zbor kranjski, da se zgradi nova okrajna cesta mej Sodražico in Hribom ter opusti sedanja iz Retij preko Male Loke v Goro vodeča okrajna cesta, ki se pri Žigmaricah spaja z ribniško-bloško deželno cesto.

— **Iz vojaških krogov.** Podmaršal baron Albori, dosedanji komandant 28. pehotne divizije, ki ima svoj sedež v Ljubljani, imenovan je namestnikom komandujočega generala na Dunaji. Na njegovo mesto je imenovan podmaršal Ludovik Hegedüs de Tiszavölgy, dozdaj poveljnik konjiške divizije v Jaroslavu.

— **Odlikovanje.** Presvetli cesar je podelil deželnemu glavarju kranjskemu gospod Otonu Deteli red železne krone tretje vrste

— **Škof utonil.** Iz Reke se poroča, da je ondi utonil trapiški opat iz Banjaluke, monsignor Bonaventura. Škof je bil na poti v Zader. Dne 12. t. m okrog osme ure zvečer je šel ob morji, a se mu je od električne luči toli bliščalo, da ni videl in pal v morje. Potegnili so sicer še živega iz morja, a je kmalu na to umrl.

— **Nedeljski počitek.** Ker pade preddan Svetega dne letos na nedeljo in po zakonu morajo biti ob nedeljah prodajalnice zaprte, se pa ravno v predvečer Svetega dne po gotove vrste prodajalnicah prav mnogo proda, je ministerstvo na prošnjo dotičnih interesovanih krogov odredilo, da smejo biti v nedeljo dne 24. decembra t. l. vse prodajalnice, ki se bavijo z prodajo blaga na drobno, odprte do 7. ure zvečer. Prošnji, da bi se isto dovolilo za nedeljo dne 31. decembra t. l., se ni ugodilo.

— **Slovansko pevsko društvo** nameravajo ustanoviti v Gorici za mesto in okolico. Pevci iz vasij v okolici bi imeli od časa do časa skupne vaje v Gorici, sicer bi se pa vadili vsak za se. To lepo misel je sprožil najprve glasbeni strokovnjak gosp. L. Lacina, kapelan v Št. Petru. Da bi se lepa ideja le že skoro obistinila.

— **Slovenska šola v Velikovcu na Koroškem.** Družba sv. Cirila in Metoda kupila je v Velikovcu veliko in

pripravno stavbišče, na katerem bode prihodnjo leto sezidala poslopje za slovensko 4 razrednico.

— »Radogoju« je pristopil kot ustanovnik z doneskom 100 kron veleč. gosp. Ivan Fajdiga, upokojeni c in kr. župnik avstr. mornarice v Ljubljani. — Gosp. dr. Josip Stanič, odvetnik v Tolminu je daroval 2500 kron z željo, da se vsprejme kot ustanovnik on sam in občine Tolmin, Libušnje, Volče ter sv. Lucija na Goriškem kot ustanovnice z doneski po 500 kron. — Z doneski po 100 kron sta dalje pristopila kot ustanovnika, g. dr. Tomaž Horvat, odvetnik v Ptuji in občina Podgrad v Istri — Živeli zavedni darovalci!

— **Bivši srbski ministerski predsednik dr. Dokič** je umrl dne 12. t. m. po daljšem bolehanju v Opatiji. Truplo prepeljali bodo v Beligrad.

— **Ljubljanska mestna občina — dedič.** V Berolinu je umrl pred kratkim neki Alojzij Trček, rodom Kranjec. V svoji oporoki je volil Trček mej drugim tudi mestni občini ljubljanski 10.000 mark.

— **Zagrebški nadškof.** Poroča se, da je zagrebškim nadškofom imenovan ogerski kanonik Bela Mayer. — Uradno ta vest še ni potrjena.

— **Ljubljanski javni napisi pred državnim sodiščem.** Minolo sredo dne 13 decembra t. l. vršila se je pred državnim sodiščem na Dunaji obravnava o prizivu ljubljanske mestne občine proti odločbi ministerstva za notranja dela, katero je potrdilo odločbo deželne vlade kranjske, prepovedujoč samo slovenske napise mestnih ulic, trgov in cest Mestno občino je zastopal dr. Lenoch. Sodišče je po skoro triurni obravnavi izjavilo, da bode sodba publicirana dne 29. decembra t. l.

— **Bolnišnica** usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu so slovesno blagoslovili dne 8. t. m. Bolnike bodo jeli vsprejemati še le z novim letom.

— **Shod kmetovalcev** priredila je dne 3. t. m. kmetijska podružnica v Novem mestu. Shod je bil prav dobro obiskan. Na shodu govorili so gg.: župan Perko o koristi hranilnic v obče in še posebej o koristi, katero je pričakovati kmetskim gospodarjem od novomeške hranilnice, notar dr. Poznik o mejnih pravdah, ki imajo toliko škodljivih nasledkov in pristav Rohrmann o letošnji vinski letini na Dolenjskem in o vinorejstvu sploh. Govore so prisotni kmetje prav pazno poslušali.

— **Nova čitalnica** se je osnovala v Kostanjevici na Dolenjskem.

— **Nova pošta** odprla se je z dnem 11. t. m. v Ortneku ob železnični progi Ljubljana-Kočevje.

— **Nova kmetijska podružnica** se je ustanovila v Št. Juriju poleg Kranja.

— **Ustrelil** se je včeraj popoludne v hotelu pri „Maliču“ nepoznani 50letni človek trgovskega stanu.

— **Izpred porotnega sodišča.** Dne 5. decembra t. l. pričela se je pred tukajšnijim porotnim sodiščem obravnava proti 18 ponarejalcem papirnega denarja, oziroma sokrivcev pri tem hudodelstvu, Zatoženi so bili: 51 let stari Miha Uranič iz Glinc, brez gotovega posla in bivališča, ki je bil zaradi ponareje denarja že dvakrat, zaradi tatvine pa že desetkrat kaznovan; nadalje 26 let stari posestnik Anton Lužar iz Dobravce, 52 let stari posestnik Janez Klemenc iz Jakovca in njegova sinova Janez in Jože, 28 let stari dninar France Kermavnar iz Glinc, 42 let stari mizar Janez Tršinar iz Dobrave in žena njegova Antonija, 36 let stari posestnik Janez Vene z Jermanvrha, 56 let stari posestnik Janez Šoln iz Čučje Mlake, 31 let stari posestnik Janez Štamcar iz Škocijana, 58 let stari Peter Ribič, brez posla in bivališča, 66 let stara delavka Barbara Zamlen iz Ihana, 35 let stara kajžarjeva žena Neža Cerar iz Praprotnega Zakala, 46 let stari posestnik Jernej Trobevšek iz Praprotnega Zakala in brat njegov Jurij Trobevšek, 49 let stari posestnik Janez Spruk iz Praprotnega Zakala in 44 let stara šivilja Marija Žerovnik iz Viča. Obravnava trajala je 4 dni. Obsojeni so bili: Miha Uranič na dosmrtno ječo, Anton Lužar na 10 let težke ječe, Peter Ribič na 6 let, Barbara Zamlen na 4 leta, Janez Vene in Neža Cerar vsak na tri leta težke ječe, Marija Žerovnik iz Viča pa na 4 telne zapora. Drugi so bili oproščeni.

— **Dva umora.** Dne 26. pr. m našli so umorjenega in oropanega nekega hrvatskega krošnjarja v gozdu Za Logom v občini Št. Peter pri Celji. Imel je prerezan vrat in nič denarja pri sebi. — Drugi dan so pa našli mrtvega vincarja Alojzija Friedla pri Žalci tudi s prerezanim vratom in brez denarja. Dolže nekega Hrvata Pavića, da je oba umoril in oropal.

— **Velika nesreča** pripetila se je na kolodvoru v Deutsch-Landsbergu na Štajerskem. Postajnega načelnika je vlak povozil, zdrobil mu je obe nogi. Hotel je iti čez tir ali je pal, ker je bilo pomrzneno. Odpeljali so ga v bolnišnico v Gradec.

— **Umor zaradi nesrečne ljubezni.** Kavarnična blagajničarica Avgusta Bauer so na Dunaji našli mrtvo v postelji v njenem stanovanji. Iz nekega pisma, ki so ga našli v sobi je vidno, da se je umorila zaradi nesrečne ljubezni. V sobo je nalašč postavila žive žrjavice in umrla je vsled vsopljenja ogljenčevega okisa ležeč na postelji. Samomorilka je stara 23 let.

— **Zblaznil** je odgojitelj najmlajšega sinu nemškega cesarja učitelj Stephan. Odgojitelj je mlad mož, še le sedem in dvajset let star.

— **Naveličala sta se Evrope** dva gimnazijalista iz Zemuna Radomi iz Šajković in Sava Janković in pobegnila v Ameriko. Prvi ima 16, drugi pa 17 let. Janković je seboj vzel 1700 gld, katere je pridobil na nepošten način.

— **Trda glava.** Te dni je bil lov na grofa Berchem-Heimhausena posestvu na Češkem. Srna je nakrat z vso silo priletela iz grmovja in se zaletela z glavo v nekega gonjača. Srna in gonjač sta si zadela vkupe z glavami tako močno, da je srna se kar mrtva zgrudila. Gonjač pa ni dosti poškodovan. Zares so še zmiraj trde glave na svetu.

— **Tatvina.** V Solnogradu so vlomili tatje v tobačni in kolekovni urad in odnesli za 40.000 gld. raznih kolekov.

— **»Roparji« v gledišči.** V vasi Velten je krčmar najel gledališko družbo iz Berolina. Predstavljati so imeli Schillerjevo igro „Räuber“ (Roparji.) Obiskovalcev se je veliko zbralo. Prvi nastop se je dobro igral v veliko zadovoljnost gledalcev. Palo je zagrinjala. Prvi nastop je bil končan, ž njim pa tudi igra. Celo pol ure so gledalci čakali druzega akta in začeli godrnjati. Pokazalo se je pa, da so gospodje gledališki igralci za kulisami kar „Roparje“ nadaljevali in jo pobegnili z blagajnico.

— **V Braziliji.** V Braziliji je marsikaka čudna naredba. V S. Paulu je prepovedan bosemu vstop v poštno poslopje. Kdor ima kaj na pošti opraviti, mora imeti obute čevlje, drugače ga notri ne puste. Pri davkariji pa zavrnejo, kdor pride brez suknje. Rad ali nerad mora domu, ker drugače še davkov plačati ne more. V Rio de Janeiro še na tramvayu nimajo bosi istih pravic z drugimi. Za nje so odločeni posebni vagoni z napisom „Descalcos“. Kar je bil srednjeveškim plemenitašem meč, to so brazilijanskim republikancem čevlji.

— **Visoka starost.** Pred nekaterimi dnevi je v Lizboni na Portugalskem neka ženska z imenom Marija da Gloria Cordoza praznovala svoj 108 rojstni dan.

— **Požar.** V Antwerpenu je dne 10. t. m. začelo goreti poslopje „Maison Hanséatique“, katero poslopje je zavzemalo 80.000 kvadratnih metrov prostora. Ladije so se srečno umaknile, da jih ogenj ni dosegel. Vse škode je nad 5 milijonov frankov. Sodi se, da je bilo iz hudobije zažgano.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 9. decem. t. l.: 35, 50, 23, 45, 53.
V Trstu dne 9. decem. t. l.: 50, 69, 25, 56, 74.
V Pragi dne 13. decem. t. l.: 25, 11, 43, 2, 42.

„Spomin pridnim učencem“

ali nauk o lepem vedenji šolske mladine,

se imenuje nova knjižica, katera je te dni izšla pri J. Blaznikovih naslednikih.

V knjižici bereš na III. str. poleg naukov o lepem vedenji šolske mladine, tudi primerne vsakdanje pobožnosti, namreč kratko jutranjo in večerno molitev, spovedne in obhajilne molitve; kratko počeščenje presvetega Rešnjega Telesa in kratke mašne molitvice, kakeršne se lahko opravljajo pri poglavitnih delih sv. maše, ako se vmes moli sv. rožni venec ali pojo svete pesmi. To je kaj primerno za šolarske maše, kadar otroci glasno molijo rožni venec, pri poglavitnih delih pa prenehavajo. Po tacem spreminjavanji pri molitvi se otroci in verni k paznosti ter pobožnosti le bolj vnemajo.

Poleg tega pa je v tej knjižici tudi „angeljska služba za mladenče“ ali nauk, kako naj se k sv. maši streže.

Glavni namen tej knjižici je zabranjevati nedostojno, nespodobno ter pohujšljivo vedenje mladine, podpirati pa ter gojiti lepo pošteno in spodbudno vedenje v cerkvi, v šoli in zunaj šole. Vse to naj velja v čast Božjo ter slavo Marijino.

Po svoji vsebini, po svoji vnanji obliki, pa tudi po svoji nizki ceni, 10 kr., je toraj knjižica vsega priporočila vredna. Gospodje katehetje, duhovni pastirji, učitelji, sezite urno po njej ter jo naklonite za božično ali novoletno darilo svoji mladini! Dobiva se v

J. Blaznikovi tiskarni v Ljubljani.

Štev. 24051

Vabilo.

(35—1)

Uže mnogo let oproščajo se blagotvoritelji čestitanja ob novem letu in ob godovih s tem, da si jemljo oprostne listke na korist ubožnemu zakladu.

Na to hvalevredno navado usoja si mestni magistrat tudi letos slavno občinstvo opozarjati z dostavkom, da sta razpečavanje oprostnih listkov tudi letos drage volje prevzela gospoda trgovca **Karol Karinger** na mestnem trgu št. 8 in **Albert Schäffer** na kongresnem trgu štev. 7.

Vrhu tega bodo v smislu obstoječega ukrepa občinskega sveta mestni uradni sluge, kakor posledna leta, tudi letos raznašali oprostne listke po hišah.

Za vsak oprostni listek, bodi si za novo leto ali za god, je kakor do sedaj položiti **petdeset krajcarjev** in na vpisni poli poleg imena pristaviti število vzetih listkov.

Velikodušnosti niso stavljene meje.

Pismenim pošiljatvam bodi pridejana razločna adresa.

Imena blagotvoriteljev se bodo sproti razglašala po novinah.

Magistrat deželnega stolnega mesta

Ljubljana, dne 6. decembra 1893.

Wilhelmov

antiartristični in antireumatični

Kričistilni čaj

od

Franc Wilhelm-a

lekarja

v Neunkirchen-u na Spodnje Avstrijskem

dobiva se v vseh lekarnah,

v Ljubljani: pri U. pl. Trnkoczy in Wilh. Mayr, (35—1)

v zabojih po 1 gld. av. velj.

Kuverte s firmo

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Marijaceljske kapljice za želodec.

izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“

C. BRADY-a v Kromerižu (Moravsko)

so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepilno sredstvo za želodec in prebavilna dela. (34—2)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.

Cena: 1 steklenice 40 kr.
dvojne steklenice 70 kr.

Vsebina je naznanjena.

Marijaceljske kapljice

za želodec prodajajo se prave: **v Ljubljani:** lek. Piccoli in lek. Svoboda; **v Postojni:** lek. Fr. Beccarich; **v Škofji Loki:** lek. Karl Fabiani; **v Radovljici:** lek. Alex. Roblek; **v Novemmestu:** lek. Dom Rizzoli in lek. Bergmann; **v Kamniku:** lek. J. Močnik; **v Črnomlju:** lek. J. Blažek.

Odgovorni urednik: **Gustav Pirc.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**